

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

Навчально-науковий інститут психології та соціальних наук

МАУП

Кафедра медичної і клінічної психології

Затверджую:
Директор ПНІУСН

Я.М. Раєвська

2024 р.

Схвалено на засіданні кафедри медичної і
клінічної психології

Протокол №3 від 16.10.2024 р.

Завідувач кафедри І. С. Клименко

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кататимно-імагінативна психотерапія

спеціальності: 225 Медична психологія
(шифр і назва спеціальності)

освітнього рівня другий (магістерський)
(назва освітнього рівня, ОКР)

освітньої програми: 225 Медична психологія
(шифр і назва освітньої програми)

спеціалізації: Медична психологія
(за наявності) (назва спеціалізації)

Київ МАУП 2024

Розробник (-и) робочої програми навчальної дисципліни:

Федосова Людмила Олексіївна, викладач кафедри медичної і клінічної психології

Робочу навчальну програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри медичної і клінічної психології .
Протокол №3 від 16.10.2024 р.

Завідувач кафедри І. С. Клименко
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом (керівником) освітньої програми
225 Медична психологія
(назва освітньої програми)

16.10.2024 р.

Керівник (гарант) освітньої програми
(підпис)

Робочу програму перевірено

_____. 20__ р.

Заступник директора Т.В. Нич
(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	
Кількість кредитів - 3	Галузь знань – 22 ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я	Вибіркова	
Модулів - 3	Спеціальність – 225 МЕДИЧНА ПСИХОЛОГІЯ	Рік підготовки	
Змістових модулів - 6		4-й	
		Семестр	
		8-й	
Загальна кількість кредитів/годин - 3/90		Лекції (год.)	
		14	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних - 3-4 год.; самостійної роботи студента – 2-3 год.	Освітній рівень - МАГІСТР	Практичні(год.)	
		30	
		Самостійна робота(год.)	
		46	
		Всього	
		90	
		Вид контролю	
	Залік		

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу «Основи кататимно-імагінативна психотерапія» - ознайомлення з методом кататимно-імагінативної психотерапії, засвоєння теоретичних основ методу, її основних технік, отримання індивідуального досвіду імагінацій.

Завдання курсу:

1. сформувати у студентів навички надання психотерапевтичної допомоги.
2. ознайомити студентів з основними поняттями кататимно-імагінативної психотерапії;
3. ознайомити студентів зі специфікою організації та проведення кататимно-імагінативної психотерапії в індивідуальній та груповій формах;
4. розглянути особливості, принципи, основні техніки, застосування кататимно-імагінативної психотерапії, її теоретичні основи;
5. провести протаконістичні сеанси індивідуальної та групової психотерапії за методом символдрами.

В результаті вивчення курсу «Основи кататимно-імагінативної психотерапії» студент повинен

знати:

- специфіку, історію становлення, основні принципи та інструменти психотерапевтичного впливу кататимно-імагінативної психотерапії;
- теоретичні основи методу кататимно-імагінативної психотерапії;
- техніки проведення кататимно-імагінативної психотерапії;
- принципи роботи з малюнками у терапії;
- сфери застосування символ драми та її специфіку;
- психоаналітичний підхід до аналізу сновидінь та імагінацій.

вміти:

- застосовувати отриманий досвід у практиці психологічного консультування, психокорекції, психотерапії.
- проводити стандартні мотиви основного ступеню кататимно-імагінативної психотерапії;
- аналізувати та інтерпретувати малюнки пацієнтів
- застосовувати символдраму в роботі з підлітками та сім'ями.

Міждисциплінарні зв'язки. Навчальна дисципліна «Основи кататимно-імагінативної психотерапії» пов'язана з такими дисциплінами, як загальна психологія, психокорекція, основи психотерапії.

Компетенції:

Знання та розуміння / Knowledge and understanding:

Знання про основні принципи, правила, закономірності та цілі психотерапевтичної роботи.

Знання про специфіку індивідуальної та групової психотерапевтичної роботи в методі кататимного переживання образів.

Розуміння доцільності використання кататимно-імагінативної психотерапії.

Застосування знань та розуміння / Applying knowledge and understanding:

Уміння застосовувати теоретичні положення кататимно-імагінативної психотерапії.

Користуватись методологічною базою для проведення кататимно-імагінативної психотерапії.

Розуміння доцільності використання конкретних теоретичних принципів та методологічних технік кататимно-імагінативної психотерапії.

Формування тверджень / Making judgements:

Інтегрувати психологічний досвід кататимно-імагінативної психотерапії.

Критично оцінювати ефективність кататимно-імагінативної психотерапії.

Розробити власне бачення процесу психотерапевтичного впливу.

Навчальні уміння / Learning skills:

Вміння визначати центральну тему конфліктних стосунків особистості.

Вміння формувати та пропонувати комплексні рекомендації щодо психотерапевтичного впливу в методі кататимно-імагінативної психотерапії.

Орієнтуватись в методах кататимно-імагінативної психотерапії.

Комунікативні навички / Communication skills:

Володіння прийомами психотерапевтичного впливу в методі кататимно-імагінативної психотерапії.

Вміння застосовувати можливості кататимно-імагінативної психотерапії роботи з запитом пацієнтів.

Володіння вміннями оцінки ефективності кататимно-імагінативної психотерапії.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Загальна характеристика методу кататимно-імагінативної психотерапії Ханскарла Льюїнера.

Кататимно-імагінативна психотерапія Х. Льюїнера як напрямок глибинної психотерапії. Основні принципи кататимно-імагінативної психотерапії (символдрами). Історія створення методу. Ханскарл Льюїнер як засновник методу символдрами. Місце кататимно-імагінативної психотерапії серед інших напрямків терапії, які використовують образи.

Поняття про імагінацію. Метод активної уяви К.Юнга. Дослідження імагінацій Р.Дезуалем. Дослідження К. Хаппіха. Експерименти Х. Льюїнера. Імагінації та уявлення. Імагінації та сновидіння.

Тема 2. Техніки проведення кататимно-імагінативної терапії.

Покази і протипокази у проведенні кататимно-імагінативної психотерапії..

Три форми проведення кататимно-імагінативної психотерапії. Опис сеансу індивідуальної психотерапії. Техніка релаксації.

Загальна характеристика мотивів основного ступеня, відповідність мотивів проблематиці та стадіям дитячого розвитку.

Тест-мотив «Квітка».

Тема 3. Стандартні мотиви символдрами.

Система мотивів: основний, середній та вищий ступінь – мотиви та психотерапевтичні техніки кататимно-імагінативної психотерапії.

Стандартні мотиви та техніки символдрами. Орієнтовні критерії визначення структури особистості. Типи характерів та їх особливості.

Робота з клієнтом в символдрамі. Робочий альянс. Встановлення мети і аналіз очікувань клієнта в психотерапії.

Тема 4. Три виміри кататимно-імагінативної психотерапії. Ресурсна складова символдрами.

Три складові символдрами – три основні механізми психотерапевтичного впливу. Характеристика ресурсної складової.

Ресурсні мотиви і задоволення архаїчних потреб (нарцисичних, оральних, анальних, едипальних).

Креативне розкриття і рішення актуальних проблем пацієнта за допомогою мотивів кататимно-імагінативної психотерапії.

Тема 5. Загальні принципи роботи з малюнком в кататимно-імагінативній психотерапії.

Роль малювання у психотерапії за методом символдрами. 6-крокова техніка інтерпретації малюнків. Об'єктивні діагностичні критерії аналізу малюнків пацієнтів. Глибинно-психологічна символіка чисел. Глибинно-психологічна символіка кольору. Інтерпретація малюнків основних стандартних мотивів. Особливості малюнків пацієнтів з різною особистісною структурою.

Співвідношення кольорової гами з індивідуально-психологічними особливостями особистості, діагностика емоційного стану.

Тема 6. Форми проведення кататимно-імагінативної психотерапії.

Періодизація психічного розвитку за Г.Хорном. Дві тенденції у стосунках дитини до мами: єднання та роз'єднання з матір'ю. Фази розвитку дитини: первинного нарцисизму, шизоїдності, депресивності, анальна фаза, едипальна фаза, латентна фаза, фаза пубертату. Особливості проведення символдрами з пацієнтами, особистостям яких притаманна фіксація на певній фазі розвитку.

Застосування методу кататимно-імагінативної психотерапії у роботі з дітьми та підлітками. Робота з проблемами батьків, поетапна вікова регресія. Мотиви символдрами у роботі з мамою. Психотерапія пари «дитина – мама (батько)».

Тема 7. Сфери застосування кататимно-імагінативної психотерапії.

Символдрама у роботі з психосоматичними захворюваннями.
Кататимно-імагінативна психотерапія у роботі з травмою.

Тема 8. Символдрама і сучасний психоаналіз.

Особливості психоаналітичних методів лікування і консультування. Дерево психоаналітичного знання.

Символдрама та психоаналіз: спільне і відмінне.

Імагінації і сновидіння як первинні процеси. Спільні механізми імагінацій та сновидінь.

Основні положення теорії сновидінь З. Фрейда. Підходи до тлумачення сновидінь. Метод тлумачення. Сновидіння – здійснення бажання. Види сновидінь, описані Фрейдом. Типові сновидіння. Символіка сновидінь. Робота сновидіння. Психологія процесів сновидіння.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Загальна характеристика методу кататимно-імагінативної психотерапії Ханскарла Льюнера.	9.5	2	2			5.5
Тема 2. Техніки проведення кататимно-імагінативної терапії.	9.5	2	2			5.5
Тема 3. Стандартні мотиви символдрами.	9.5	2	2			5.5
Тема 4. Три виміри кататимно-імагінативної психотерапії. Ресурсна складова символдрами.	9.5	2	2			5.5
Тема 5. Загальні принципи роботи з малюнком в кататимно-імагінативній психотерапії.	9.5	2	2			5.5
Тема 6. Форми проведення кататимно-імагінативної психотерапії.	9.5	2	2			5.5
Тема 7. Сфери застосування кататимно-імагінативної психотерапії.	9.5	2	2			5.5
Тема 8. Символдрама і сучасний психоаналіз.	9.5	2	2			5.5
Усього годин	90	14	30			46

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Загальна характеристика методу кататимно-імагінативної психотерапії Ханскарла Льюнера.	2
2	Техніки проведення кататимно-імагінативної терапії.	2
3	Стандартні мотиви символдрами.	2
4	Три виміри кататимно-імагінативної психотерапії. Ресурсна складова символдрами.	2
5	Загальні принципи роботи з малюнком в кататимно-імагінативній психотерапії.	2
6	Форми проведення кататимно-імагінативної психотерапії.	2
7	Сфери застосування кататимно-імагінативної психотерапії.	2
8	Символдрама і сучасний психоаналіз.	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Етапи розвитку символдрами Ханскарлом Лейнером.	9.5
2	Тест-мотив «Квітка», «Дерево».	9.5
3	Мотив «Луг»: попередня бесіда, інструкція, інтерпретація.	9.5
4	Мотив «Струмок»: попередня бесіда, інструкція, інтерпретація.	9.5
5	Мотив «Гора»: попередня бесіда, інструкція, інтерпретація.	9.5
6	Мотив «Будинок»: попередня бесіда, інструкція, інтерпретація.	9.5
7	Мотив «Узлісся»: попередня бесіда, інструкція, інтерпретація.	9.5
8	Мотив «Безпечне місце»: попередня бесіда, інструкція, інтерпретація.	9.5

7. Індивідуальне навчально - дослідне завдання

1. Проведення двох символдраматичних сесій з одним пацієнтом.
На першій сесії проводиться попередня бесіда, релаксація і стандартний мотив основного ступеню символдрами.
На другій сесії аналізується малюнок пацієнта за 6-кроковою технікою інтерпретації малюнків.
2. Написання звіту проведеної роботи згідно з планом:
 - опис попередньої бесіди;
 - опис мотиву пацієнта;
 - опис та інтерпретація малюнку;
 - висновки щодо структури особистості та типу характеру пацієнта;
 - рекомендації щодо можливої подальшої психотерапевтичної роботи.
3. Робота виконується у вигляді реферату.

8. Методи контролю

Підсумкова максимальна оцінка з навчальної дисципліни «Основи кататимно-імагінативної психотерапії» становить 100 балів, що включає в себе роботу студента під час семестру.

1. Робота на практичних заняттях: 5 балів за заняття.
2. Контрольна робота (модуль): 15 балів.
3. Індивідуальне навчально-дослідне завдання: 50 балів.

Оцінка за індивідуальне навчально-дослідне завдання містить:

- опис попередньої бесіди – 5 балів;
- опис мотиву пацієнта – 10 балів;
- опис та інтерпретація малюнку – 10 балів;
- висновки щодо структури особистості та типу характеру пацієнта – 15 балів;
- рекомендації щодо можливої подальшої психотерапевтичної роботи – 10 балів.

Контрольні питання

1. Кататимно-імагінативна психотерапія Х. Льюїнера як напрямок глибинної психотерапії.
2. Основні принципи кататимної імаготерапії (символдрами).
3. Історія створення методу. Ханскарл Льюїнер як засновник методу символдрами.
4. Місце кататимно-імагінативної психотерапії серед інших напрямків терапії, які використовують образи.
5. Поняття про імагінацію. Метод активної уяви К.Юнга. Дослідження імагінацій Р.Дезулем. Дослідження К. Хаппіха.
6. Експерименти Х. Льюїнера. Імагінації та уявлення. Імагінації та сновидіння.
7. Покази і протипокази у проведенні кататимно-імагінативної психотерапії..
8. Три форми проведення кататимно-імагінативної психотерапії.
9. Опис сеансу індивідуальної психотерапії. Техніка релаксації.

10. Загальна характеристика мотивів основного ступеня, відповідність мотивів проблематиці та стадіям дитячого розвитку.
11. Мотиви та психотерапевтичні техніки кататимно-імагінативної психотерапії.
12. Орієнтовні критерії визначення структури особистості.
13. Типи характерів та їх особливості.
14. Робота з клієнтом в символдрамі. Робочий альянс.
15. Встановлення мети і аналіз очікувань клієнта в психотерапії.
16. Основні механізми психотерапевтичного впливу. Характеристика ресурсної складової символдрами.
17. Ресурсні мотиви і задоволення архаїчних потреб в символдрамі.
18. Креативне розкриття і рішення актуальних проблем пацієнта за допомогою мотивів кататимно-імагінативної психотерапії.
19. 6-крокова техніка інтерпретації малюнків.
20. Глибинно-психологічна символіка чисел.
21. Глибинно-психологічна символіка кольору.
22. Особливості малюнків пацієнтів з різною особистісною структурою.
23. Співвідношення кольорової гами з індивідуально-психологічними особливостями особистості, діагностика емоційного стану.
24. Періодизація психічного розвитку за Г.Хорном.
25. Застосування методу кататимно-імагінативної психотерапії у роботі з дітьми та підлітками.
26. Психотерапія пари «дитина – мама (батько)».
27. Символдрама у роботі з психосоматичними захворюваннями.
28. Кататимно-імагінативна психотерапія у роботі з травмою.
29. Особливості психоаналітичних методів лікування і консультування. Дерево психоаналітичного знання.
30. Символдрама та психоаналіз: спільне і відмінне.
31. Імагінації і сновидіння як первинні процеси. Спільні механізми імагінацій та сновидінь.

Приклади тестових завдань

Автор методу кататимно-імагінативної психотерапії:

- А) З.Фрейд;
- Б) К.Г.Юнг;
- В) Р.Дезуаль;
- Г) Х.Лейнер.

Засновник імагінативної психотерапії:

- А) Л.Франкл;
- Б) К.Г.Юнг;
- В) К.Хаппіх;
- Г) Х.Лейнер.

Оральна проблематика опрацьовується за допомогою наступних мотивів:

- А) луг, струмок, корова, будинок;
- Б) підйом в гору;
- В) струмок, вулкан, політ на літаку;
- Г) ім'я людини тієї ж статі.

Горизонтальне положення малюнку інтерпретується як:

- А) екстравертованість;
- Б) інтенсивний тип особистості;
- В) екстенсивний тип особистості;
- Г) інфернальний локус контроль.

Найважливіше пацієнт розташовує:

- А) нагорі малюнку;
- Б) внизу малюнку;
- В) по центру малюнку;
- Г) по краях малюнку.

Фіолетовий колір в малюнках символізує:

- А) рівновагу, мудрість, містику;
- Б) материнство, родючість, гній;
- В) спокій, інтровертованість;
- Г) пристрасть, натхнення, агресію.

Цифра «чотири» в малюнках символізує:

- А) самотність, абсолютність;
- Б) стабільність, нерухомість;
- В) універсальну ідею Всесвіту;
- Г) полярність, протилежність.

Мотив «Узлісся» належить до:

- А) основного ступеню;
- Б) середнього ступеню;
- В) вищого ступеню;
- Г) асоціативного методу.

В чому полягає зміст конфронтації в класичному психоаналізі?

- А) показати клієнту, що він чогось боїться, уникає;
- Б) полягає в чіткому фокусуванні значущих деталей;
- В) перетворення неусвідомлених деталей і явищ в усвідомлені;
- Г) подолання опору, який виступає перешкодою на шляху перетворення особи.

Оцінка	Кількість оцінок
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

10. Рекомендована література

13. Інформаційні ресурси

1. http://ebooktime.net/book_156.html
2. <http://uchebniks.net/book/223-socialna-pedagogika-navchalnij-posibnik-bezpalko-ov.html>
3. http://pidruchniki.com/17910211/sotsiologiya/sotsializatsiya_osobistosti_sutnist_agenti_etapi
4. http://pidruchniki.com/12991010/sotsiologiya/sotsializatsiya_osobistosti
5. <http://textbooks.net.ua/content/view/5291/46/>
6. http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Pedagog/slast/08.php